Poštnina plačana v gotovini.

Štev. 18. V Ljubljani, v četrtek, dne 30. aprila 1925. Leto IV.

DELO-VICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej. Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar. Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din; za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacijo in naročnina na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljanski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Kraljuj, prvi maj!

Tovariši, delavci!
Tovariši, trpini!
Tovariši, krščanski socialisti!

Že dolgo vrsto let ni praznoval proletariat sveta 1. maja pod tako z eksplozivnimi snovmi nasičenim ozračjem kakor letos.

Kar poglejmo!

Najjačja delavska stranka na svetu, Labour Party, se je morala po komaj enoletni vladi Mac Donalda umakniti konservativcem, stari liberalno-kapitalistični gospodi, ki bo metala delovnemu ljudstvu samo drobtine in še tiste, za katere bo od delavstva prisiljena...

Francoska levičarska vlada gospoda Herriota je padla. Nadomestil ga je sicer njegov tovariš Painleve, a tudi njemu so dnevi že šteti, in ne bo dolgo, ko bo Francijo komandiral buržuazno militarističen režim.

V Nemčiji je bilo mogoče, da je 26. aprila 1925 kandidiral in bil tudi izvoljen za predsednika republike prosluli feldmaršal Hindenburg, oboževalec kanonov in tipični predstavitelj politike pesti.

Avstrija gospodarsko ne more naprej, zavrta je vsepovsod, priključitve k Nemčiji pa ji ne dovolijo »zmagovalci«.

Mažarska? Tam razpravljajo šele o splošni tajni volivci pravici!

V Italiji pa moreš svobodno potolči vsakogar, ki ne trobi v fašistovski rok signora Mussolinija.

V Bolgariji poje baš te dni bajonet in bomba, nož in sablja krvavo mrtvaško pesem vsem, ki se jim hoče svobode, demokratizma in vlade trpečega delovnega ljudstva.

In v naši državi? Ali naj pišemo ali naj raje molčimo? — Še danes, ko to pišemo, ne vemo, ali bomo sploh smeli praznovati prvi maj! Praznovati mi, ki delamo, praznovati mi, katerih roke vse proizvajajo, praznovati mi, ki damo državi in človeštvu vse: mozeg in kri in zdravje svoje in svoje življenje, pa deco drago in svoje preljube žene!

In vendar! Slovenski delavec je alpske krvi, trdih pesti in jeklene volje. Naj igrajo, dokler imajo karte v rokah. Da, dokler jih imajo! Kajti, mi bomo sedajle prešteli vrste tistih, ki svet vladajo in zatirajo in pa vrste tistih, ki so vladani in zatirani...

Smešno, kajne! Par ducatov jih je, pa imajo vso moč v rokah in kruha preveč, po hrbtu delovnega ljudstva pa opleta neusmiljeno bič!

Kako ogromna pa je armada delovnega ljudstva! In vendar skoro ničesar, ali pa zelo malo pomeni. In to zato, ker je ta armada razbita. Razbita pa je zato, ker nima enotnega cilja.

In zato si moramo letos za 1. maj postaviti enoten cilj, cilj, ki mora pritegniti v delavske vrste najmanjšega izmed delovnega ljudstva. In ta cilj je:

Delo odločuj! Ne delo kapitala, kapital naj delu služi! Splošna dolžnost do dela naj se uzakoni in po zakonu izvaja! Nič več ne smejo milijoni delovnega ljudstva delati, da bi par tisočev zapravljivcev razkošno živelo!

To je naš cilj, naš program, to je krščanstvo naše, ki ga je kapitalizem vrgel iz javnega življenja, zavedajoč se, da bo potem lahko nasilno vladal po svoji mili volji.

Ako imamo pred očmi gorenji cilj, potem ne bomo klonili svoje glave nikdar in pred nikomur. Kajti že dolgo se praznuje 1. maj. In že mnogo jih je bilo radi 1. maja zaprtih in ob življenje. In vendar ideja prvega maja, ideja dela, ideja enotne fronte in vlade delovnega ljudstva zmaguje. In če se kdaj zgodi, da se zberejo nad armado delovnega ljudstva temni oblaki, nič zato!

Vse nam morejo vzeti, **duha** pa nikoli ne, o bratje! **A duh je, ki poživlja!**

In poživljanje **duha**, poživljanje **zavesti, da imamo mi prav**, da je na naši strani pravica in končna zmaga, temu naj v prvi vrsti velja praznovanje 1. maja!

Zato naj živi ideja dela, naj živi delavska zavest, naj živi enotna fronta delovnega ljudstva! In prišla bo zmaga!

Res je pot strma. A cilj je **pravi** in lep. Z delom in z božjo pomočjo ga bomo dosegli. Naj ta up vsem skupaj natrosi obilo majskega cvetja v naša srca! Vsem pa:

Tovariši! Praznujte 1. maj! Lepo, dostojno, veselo! Naš dan je to!

R. V.:

Majniška pesem.

Fantje!
Zastava bela,
zastava dela
v prvi maj plapola.

In mi korakamo. —
Upadla so lica naših mož
in prsa naših ženâ so izžeta.
Na licih naših deklic ni rdečih rož,
na čelu naših fantov težka skrb je pripeta.
A mi korakamo — — —

Belozelena je plan,
naše oko veselo
in mladostno smelo,
duh naš zmage željan.

A fantje! Živi maj!
Zastava bela,
zastava dela
plapolaj v prvi maj!

Krekovi mladini v delovno knjigo za 1. maj.

»Edinost je korenina amerikanske moči in svobode.« Tako piše veliki industrijalec Henry Ford, izdelovatelj ford-avtomobilov v knjigi »Moje življenje in delo«.

Ne mislim danes na edinost v organizaciji, ki je gotovo predpogoj življenja. Mislim na edinost mišljenja, edinost v umevanju, edinost v pojmovanju socialnih pravic in ljubezni.

Edinost mišljenja. Organizacija je družina, sicer ni organizacije. Je pa to družina, kjer ima vsakdo popolnoma prosto besedo o ciljih in namenih organizacije, ako pelje to naprej in navzgor. Predvsem pa mora vsakdo delati. Kdor dela, tisti se uveljavlja. — Mora pa biti duševna sloga! Za to pa je potrebno šolanje. Šola duha in šola srca. — Za delo skrbi organizacijsko vodstvo. Nikdar počivati, vedno naprej! Naj se organizira sistemaitčna šola, da bo imel tudi kaj pravnih pravic tisti, ki jo dokonča. — Šola srca je težja. Treba je spoznavati samega sebe, da spoznaš svojo rahlejšo stran, da ne krpaš, ampak gradiš novo stavbo z novimi temelji. Nič oklevanja; današnji čas rodi le polovičarske ljudi. Kdor nima resne volje, da premaga vpliv okolice, da se dvigne na svoje stališče, ki je izraz njegove osebnosti, ta se ne more razviti v dobrega Krekovca. Krekovec je brez hlimbe, brez zahrbtnosti, on tako govori, kakor misli, on dela ne zato, da bi iskal priznanje. Krek je bil odločno proti človeški hvali, on je iskal plačilo zgoraj, tu je pa hotel samo delati.

Edinost v umevanju duševnosti in telesnih zahtev posameznikov. To je zopet lepo polje dela za slehernega Krekovca

V svojem tovarišu glej brata! Ne bodi ozkosrčen, da bi zameril, ako je padla beseda pretrdo, bodi velikopotezen in odpuščaj tam, ko se majhni ljudje zakrknejo in prelamljajo zvestobo. Bodi plemenit do tovariša, ako morebiti omahuje, stoj mu ob strani. Za vsakega je treba žrtvovati vse, tudi svojo osebno komodnost. Ako je v stiski, imej darežljive roke. Krek je umrl reven. Komu je dal — nihče ne ve, on ni zapisoval. Dajal pa je, kogar je le videl v potrebi. Tu se pričenja plemenitejše članstvo, ko ne iščeš več sebe, temveč greš k drugim in si njim vse. To je Krekova šola srca. On je imel višjo šolo: Božjega Pastirja in pa Kraljice vedne pomoči. Krekovec mora biti pod isto zastavo, zlasti danes, ko otvarja sv. Cerkev šmarnične slovesnosti. Tu je kopal Krek svojo zlato rudo, ki je še danes najdragocenejša nam vsem.

Edinost v pojmovanju socialnih pravic in ljubezni. Dolžnosti ne omenjam. Krekovcu je izpolnjevanje dolžnosti častna zadeva. On ne sme gaziti tega, kar vidi in obsoja pri drugih. So pa socialne pravice, ki jih mora Krekovec prav umevati. Henry Ford pravi: »Svoboda je pravo, delati primeren čas, da si moremo pridobiti primeren zaslužek in da si moremo svoje osebne potrebe življenja urediti, kakor si sami želimo.« In to smatram jaz za veliko socialno pravico, da je sleherni človek svoboden. Kakor to sebi želim, tako naj prisodim drugemu. Sicer je osebna svoboda utemeljena v naravnem pravu, a za sedanji čas se mi zdi, da jo moramo stavljati med tirjane pravice. — Ljubezen pa je višek socialnega mišljenja in pojmovanja. Tu naj Krekova mladina v svojih članih razvije tisto duhovno stran svoje organizacije. Vse temelji na ljubezni socialnosti. Tirjamo lahko pravico, ljubezni ne. Ta je kakor biser, ki se sam svetlika in izžareva, treba ga je le lepo brusiti. Krekova mladina naj bo res v tem mlada in naj članstvo vzgaja k pravi socialni ljubezni, ki jo v materialistični dobi, kot je naša, tako zelo potrebujemo.

1. majnik naj razcvete še ostale popke na drevesu delovne Krekove mladine!

Politični pregled.

Jugoslavija.

Od Pribičevičevih demokratov tako željno pričakovane rekonstrukcije vlade do ure, ko pišemo te vrstice, še vedno ni, kar jih seveda silno razburja. G. Pašić jih ima kakor na natezalnici, kajti nobeden izmed njih ne ve, če ga bo hotel g. Pašić jutri še v svoj kabinet, vsi Pribičevićevci skupaj pa ne vedo, če jih Pašić sploh ne požene iz vlade in ne zamenja z Radićevci, ki se sedaj kar cede same lojalnosti in sami ne vedo, kaj bi še izjavili, da bi našli milost pred belgrajskimi mogotci. Res, tako sramotne vloge kot Pribičević-Žerjavovci in tako žalostne kot Radićevci ne igra v Belgradu nobena druga stranka, zato ni čudno, če jima nihče več posebno ne zaupa. Vso situacijo ima v rokah g. Pašić, njegove namere so pa, kot običajno, neznane. Šušlja se v političnih krogih, da kralj vedno bolj pritiska na Pašića, da mora prenehati z dosedanjimi vladnimi metodami ter sestaviti vlado, ki bi tudi na zunaj pokazala, da je naša država SHS in ne Velika Srbija, pravijo pa, da bo do večjih političnih izprememb prišlo najbrže šele jeseni.

Parlament se snide v torek, 28. t. m., sedaj pa obravnavajo odseki tiskovni in stanovanjski zakon. Tiskovni zakon bo verno ogledalo sedanjih nasilnih reakcionarcev in bo onemogočal tisku vsako resnejšo kritiko naših žalostnih političnih razmer, stanovanjski zakon je pa nadaljnji korak k likvidaciji zaščite najemnikov. Mi bi proti njemu ne imeli ničesar, ko bi država istočasno poskrbela tudi v zadostni meri za gradnjo novih stanovanj in pa take prejemke vseh najemnikov, da bi zmogli nove najemnine, tako bo pa ta zakon zopet nov in hud udarec za delovno ljudstvo.

V Sloveniji

na političnem polju ni ničesar novega, razen da je g. Prepeluh krenil za svojim krušnim očetom Radićem in blagoslavlja to, kar je včeraj preklinjal. Ta gospod postaja že naravnost smešen, kajti še včeraj je psoval SLS, da je premalo slovenska, danes jo pa blati, da je preveč slovenska. Da se njegovi pristaši trumoma odvračajo od njega, je popolnoma naravno, zato se skuša rešiti sedaj pod Pucljev klobuk in se baje vršijo že dalje časa razgovori za združitev obe »strank«. No, lepa godlja bo to in lepa družba bo zbrana okrog nje.

V inozemstvu

je pa precej novega. Dočim se je na Francsokem po Herriotovem padcu še vedno vzdržala levičarska vlada s Painlevejem na čelu, je pa dobila svetovna reakcija z nepričakovano zmago generala Hindenburga, ki je bil izvoljen v nedeljo za predsednika

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

nemške republike, zopet močno oporo in zaslombo. S svojimi 14,600.000 glasovi je premagal Marxa, kandidata združenih republikanskih strank za skoraj 1 milijon glasov. Zmago so priborili Hindenburgu komunisti, ki niso hoteli glasovati za Marxa. Da bo odmevala ta zmaga v inozemstvu skrajno neugodno, je razumljivo in bati se je težkih posledic za lahkomiselni nemški narod, kajti Francija, Anglija in Amerika bodo sprejele to izvolitev gotovo kot izzivanje. Enako je zmagala reakcija za enkrat tudi še na Bolgarskem, kjer se je krvavi vladi Cankova to pot še posrečilo v krvi zadušiti obupni odpor združene kmečke in komunistične stranke. Sedaj streljajo in obešajo, da se zgraža ves kulturni svet, toda kakor kdo seje, tako bo tudi prejalislej žel. Še vsako nasilje je bilo maščevano in tudi za Cankova in njegove somišljenike širom Evrope pride dan plačila. Ruski carji so imeli za seboj 12 milijonov bajonetov, pa ni danes o njih ne duha ne sluha več in tudi v Bolgariji in po drugih državah Evrope, kjer delajo na sličen način, bo prejalislej zavladalo ljudstvo nad nasilniki.

Na naš praznik 1. maja naj vsak pridobi vsaj 1 novega naročnika.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Iz centrale.

Vsem našim organizacijam. Za naš kongres dne 7. junija rabi Pripravljalni odbor vsakovrstne spominske slike (fotografije) vseh važnejših dogodkov našega delavskega gibanja: kot večja zborovanja, sprevode itd. Vse organizacije prosi odbor, da slike pošljejo takoj na uredništvo »Pravice«. Slike naj bodo na nasprotni strani zaznamovane, komu pripadajo, da se bodo pri zopetni vrnitvi razposlale na prava mesta.

Celjsko okrožje JSZ.

Celje. Krščansko soc. delavstvo proslavi 1. maj s sledečim sporedom: Ob 9. uri dopoldne sv. maša v Zavodni pri kapeli Galunku. Po sv. maši zborovanje pred kapelo. Govori tov. dr. Godnič. V slučaju slabega vremena je sv. maša v farni cerkvi in zborovanje pri »Belem volu«. Dne 3. maja, v nedeljo popoldan, pa je izlet z godbo na Slance, kjer je v vseh prostorih g. Štiglica prosta zabava z lepim in zanimivim sporedom. Sodeluje godba na pihala. Vabljeni vsi!

Skupina upokojencev celje je imela dne 25. aprila 1924 ob 6. sestanek, ki je bil nad vse dobro obiskan. Udeležilo se ga je nad 40 članov in članic, ki so pozorno sledili poročilu zastopnika Pokraj. pokoj. sklada tov. Kravjeka. Poročal je o »Prebitku« Pokraj. pokoj. sklada, ki bo razdeljen v enkratno podporo, seve v prvi vrsti najbolj potrebnim. Tov. Kravjek poudarja dalje, da bi najrajši videl, da bi bili vsi upokojenci deležni te enkratne podpore. O tem bo odločeval Pokraj. pokoj. sklad sam. H koncu poročila tov. Kravjeka so navzoči tov. in tovarišice podali podatke o njihovih razmerah, da se bo moglo predložiti Pokr. pokoj. skladu prošnja za to izredno podporo.

Zveza tovarniškega delavstva.

V nedeljo 26. aprila se je vršil 3. redni občni zbor SZTD. Na občnem zboru so bile zastopane razen par vse skupine. Tov. Rutar je pozdravil vse delegate ter z lepimi besedami otvoril občni zbor. Tov. tajnik Lombardo Peter je podal obširno poročilo o delovanju, uspehih in neuspehih zveze v pretekli poslovni dobi. Iz tajnikovega poročila so bile razvidne tudi težkoče, s katerimi se je morala zveza boriti in s katerimi je treba ob koncu poslovnega leta tudi računati. Tov. blagajnik Žumer Srečko je podal blagajniško poročilo zveze, obenem naglaša več dejstev, ki ovirajo blagajniške posle, posebno poudarja potrebo rednega plačevanja članskih prispevkov. Tov. Kušar Viktor poroča v imenu nadzorstva ter poudarja, da je pri večkratnem pregledu našel vse zvezino poslovanje v najlepšem redu.

V imenu J. S. Z. je poročal tov. glav. tajnik Gajšek Ivan o nalogah ter delu, ki čaka organizacijo. Posebno je poudarjal važnost v stremljenju po gospodarski osamosvojitvi in samopomoči delavstva z geslom: s kapitalom proti kapitalu.

V imenu pripravljalnega odbora za kongres in v imenu uredništva Pravice je poročal tov. Žumer Srečko, ki je v svojem referatu obrazložil pomen kongresa krščanskih socialcev, ki se vrši 7. junija t. l. Dalje je poročal o važnosti lista »Pravice« za delavstvo in sploh za celotni del. pokret pod zastavo krščanskega socializma. K temu referatu se je vnela zanimiva debata, iz katere je bilo razvidno, da vlada med delavstvom pravo razumevanje krščanskega socializma.

Po dolgotrajni živalni debati, v katero so posegali vsi zastopniki skupin, so bili predlagani in soglasno izvoljeni sledeči tov., ki bodo v bodoče s pomočjo naših delavcev hodili trnjevo pot naše organizacije. Za načelstvo: Tov. Rutar Jožef uslužbenec, tov. Pfeifer Jožef, instalater, tov. Žužek Franc, uradnik, tov. Kratohfil Janko, kovinar, tov. Gostinčar Jožef, bivši nar. poslanec. Za namestnike pa sledeči tovariši: tov. Strgar Franc, klepar, tov. Gajšek Ivan, strok. tajnik, tov. Remžgar Maks, klepar, tov. Jeraj Ivanka, tov. delavka, tov. Kosirnik Jožef, klepar. Za nadzorstvo pa: tov. Kušar Viktor, uradnik, tov. Žumer Srečko, stroj. stavec, tov. Kordin, kovinar. — Pri slučajnostih se nadaljuje debata o bodočem delu organizacije. Tov. tajnik Lombardo poroča k splošni debati in o ustanovitvi obrambnih fondov posameznih strok. Ker ni imel nihče več kaj pripomniti, je tov. predsednik Rutar zaključil lepo uspeli občni zbor, se zahvalil za obilno udeležbo ter pozval delegate na vstrajno in uspešno delo za prospeh naše ideje med delavstvom.

Strokovna zveza rudarjev.

Iz centrale Strokovne zveze rudarjev. Vse naše skupine tem potom uljudno prosimo, da poravnajo vse obračune, da zamoremo čimprej sklicati svoj redni občni zbor. — Odbor.

Trbovlje. Strokovna zveza rudarjev, skupina Trbovlje, sklicuje svojo redno sejo dne 17. maja ob 4. popoldne v prostorih tajništva. Pozivlje se vse odbornike, da se seje sigurno udeleže. Ravno tako se vabi vse člane, ker se bodo čitala pravila »Podpornega fonda«. Radi tega je dolžnost vsakega člana, da se te seje udeleži in pove svoje pomisleke pri sprejemanju pravil »Podpornega fonda«. — Odbor.

Rudarji v Trbovljah, Zabukovci in Velenju proti krivicam in bremenom, ki jih nalaga delavstvu Pašić-Pribičević-Žerjavova vlada. Zgoraj omenjene skupine rudarjev so nam poslale v svojem in v imenu ostalega delavstva ostre proteste proti uvedbi novega 2 odstotnega davka na vsak letni zaslužek delavstva, kakor ga nalaga nov zakon o dvanajstinah, ki ga je sprejela vlada, tako da bodo tukaj najhuje prizadeti največji siromaki. Rudarji zahtevajo, da se naj mesto sestradanih delavcev bolj obdavči bogatine, za delavce pa se naj določi primerno visok eksistenčni minimum, da bo lahko delavec živel od svojega neokrnjenega zaslužka. Rudarji zahtevajo prost izvoz našega premoga in visoko carino za tujega, da se omili ali prepreči še večja brezposelnost, da se naj premog pri drž. rudnikih ne izsipava na prosto, kjer ga uničuje solnce in dež, itd. Resolucije se pošljejo na merodajna mesta skupno z onimi, ki bodo sprejete po naših skupinah dne 1., oziroma 3. maja na protestnih shodih.

Velenje. Na belo nedeljo, dne 19. aprila, se je vršil pri nas sestanek rudarjev ob lepem številu udeležencev. Na sestanku je poročal poslanec Pušenjak o vlogah, ki jih je poslala Jugo. strok. zveza rudarjev dne 17. marca v Belgrad. Poslanec nam je v poljudnih besedah povedal, da so železniški tarifi na progi Dravograd—Celje že odpravljeni, ter je s tem dana možnost in ugodna prilika za lažjo prodajo premoga. S tem je rešena prva velika zapreka, da dobimo stare odjemalce premoga nazaj. Pri tem nam bo pomagal trgovec Osvatič, ki je zelo spreten za razpečavanje premoga. Sedaj je upati, da se ukinejo neprostovoljni prazniki v obratu in da se sprejmejo odpuščeni rudarji zopet nazaj v delo. Treba bo le še malo potrpljenja. Na sestanku so še poročali o spremembi pravil bratovske skladnice tovariši: Jelen Baltazar, Zajc Zdravko in Zajc Vekoslav. Delavci, Vaša sveta dolžnost je pa, da se vsi čimprej oklenete svoje stanovske organizacije in pridobite kar največ tovarišev v naše vrste.

Rudarje glava boli! Namreč one, ki so volili pri zadnjih volitvah na Kranjskem dr. Žerjava, na Štajerskem pa dr. Pivka, katera gospoda sta po svojih priganjačih in agitatorjih demokratske stranke in »Unije« obljubljala rudarjem zmanjšanje bremen, več pravic in boljše življenje, ako bosta izvoljena. Res sta bila izvoljena, saj sta dobila tudi nekaj delavskih glasov. A spaka, glasovala sta zadnjič za nova bremena v parlamentu, za nov 2 odstotni davek na ubogo ročno delavstvo. Torej delavci in rudarji: Le trumoma v Žerjavovo »Unijo« in demokratsko stranko in naročajte »Jutro«, da vas bo še bolj glava bolela, pa ne samo vas, ampak vse rudarje, pa ne samo glava, ampak še bolj žepi.

Državni cestarji.

Okrožnica. Te dni prejmejo vse skupine okrožnice katere naj tajniki oz. zaupniki takoj odpošljejo članom ker je važna z ozirom na občni zbor.

Občni zbor se vrši nepreklicno v nedeljo, dne 10. maja t. l. ob 9. dop. v kleti konzuma na Kongresnem trgu v Ljubljani.

»Pravico« pošiljamo danes vsem novim članom z pozivom, da jo takoj naroče in pošljejo po položnici naročnino, ki je mes. Din 4, četrtletno Din 12. — **Pridobivajte v svojem kraju** nove naročnike.

Nova skupina deželnih cestarjev se je ustanovila za krški okraj. Izkaznice in nadaljna navodila pošljemo ta teden.

Mežiška dolina se giblje. Prejeli smo dopis, da se želijo tam naši tovariši organizirati. Tako bo v Sloveniji naša organizacija obsegala vse gradbene sekcije.

Hrvatska mora v naš krog. Društvo je pričelo akcijo, da se organizirajo naši sosedje in bratje v našem društvu, ki s tem raztegne svoj delokrog na Hrvatsko.

Važno. Vse člane, ki so kdaj poslali kako prošnjo ali željo na društvo v službenem pokojninskem ali drugem oziru, prosi tajništvo, ako ni-

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

Franc Herwig:

Father Big-Beck.

(Nadaljevanje.)

dvigalo pred njim v nedogled svetlozeleno morje v velikanskem obzorju. Ker je začela pihljati dobra severno-zapadna sapica, je stroj odjenjal v pogonu, piščalke ladjinega moštva so drobolele, jadra so upadla, »Susquehannah« se je rahlo nagnila na stran in neslišno drsela dalje, samo brazda za ladjo je šumela enakomerno in pridušeno.

Kaka vožnja! Kako je srce predano udarjalo. Dan je vstal za dnevom in zamrl, novo in večno je bilo morje vsak dan. Ni bilo pristanišča s stoječo vodo, parni žerjavi niso vreščali, ropot tovorjenja ni motil potnikov v neizmerni enakomernosti. Računali so trideset dni, moglo bi jih biti tudi šestdeset. Paro so redkokdaj izpustili, jadra so se vila in udarjala, ali pa so se v polnem napenjala, in vedno je bilo zjutraj morje in zvečer morje, odsevajoče, zaspano zehajoče morje, ono igrivo nakodrano, morje sklizko-sivo kakor milnica s peno na videz zločesto in režečo, temno morje z daleč segajočimi valovi, ki so odšumevali v vreli peni, potem pa slovesna tišina dolgih, enakomerno prelivajočih se valov, katerim se je ladja prepustila, da so jo nesli proti zapadu.

Kakor ljubi vestfalski kmet svojo samotno svobodo, s slamo krito hišo pod varstvom velikih hrastov in gabrovnato seč okoli svojih travnikov in njiv, tako je nosil v sebi tudi Bernard Brinkaum kot neizgubljivo dedščino svojega rodu kraljevo sanjo moža, ki je navezan sam nase. Ocean, da, to je bila bit njegove biti, in tega enakega, toda ogromnejšega diha so se nasrkala njegova globokodihajoča prsa. Vrh drzne višine na zadnjem koncu jadrnice ladje »Susquehannah« — bila je t. zv. clipper, brzoplovka, osemkrat daljša kot širša[7] — si je izbral svoje mesto, tu je pustil za sabo smrdljivi metež potnikov in pogled mu je šel samo na prosto morje; tu ni videl in ne slišal tožb in tarnanj ljudi polnih skrbi za svoje borno žvljenje, temveč je poslušal samo večno in vedno novo pesem valov, ki so se vzdigovali njemu nasproti. Delfini, svobodni otroci morja, so se igraje zaganjali nad temnim Neizmernim, albatrosi in fregatnice so jadrale s prešernim krikom, ali pa so vršale, ostnate peroti pritisnjene tesno ob leskeče telo, bliskovito kakor izstrelki nad valom, ki je šinil, za njimi. Delfini in morske ptice je pozdravljal kakor ljubljene brate in sestre; morda zato, ker so še v polni paradižni prvotnosti, brez greha in strte volje, nosile na sebi sledove ustvarjajoče božje roke in je Bernardovo hrepenenje smerilo na življenje, v katerem grešiti ne moremo? Mogoče je ljubil to zemsko prostost zato tako goreče, ker je čutil v njej odsev globokejše in poduhovlejne prostosti večnosti? Ne, ne, ni razglabljal, sličil je samo ovčarju na domači gmajni, ki ima več in nenavadnejših čustev v svojih prsih kakor pa otopeli ljudje, natrpani v svojih stanovanjih. Kako so gledali potniki na morje z očmi polnimi sovraštva, kako so tulili, ko so bili dnevni odmerki v hrani zmanjšani! Mornarji so imeli polno posla s tolažbo, da je Neufundland blizu, kjer jim bodo izročili ribiči svoj plen. Malo da se niso pobunili; Bernard je stopil med nje, jim predočil, da je obala blizu in kaj bi bilo na tem, ako gredo enkrat k počitku, ne da bi si napolnili telo do preobjede. Gledali so ga brez razumevanja, v očeh jim je tičal obup, in pomirjeni so bili šele s kapitanovo odredbo, ki si je izprosil od mimovozečega parnika nasoljenega mesa, konzerv in prepečenca in dobil od tega celo ladjico. Ker je nastopilo brezveterje, so spustili paro, in ovita v sivočrne oblake dima se je bližala ladja obali. Nekega poznega popoldneva je zbudil klic »zemlja« izseljence k vrtoglavi navdušenosti, in naslednje jutro je bil dosežen Newyork.

Bila je siva in grda Amerika, ki se je pokazala, gomazela je od sodrge, iz točilnic se je razlegal krik in godba, postopači in tekači so oprezali za izseljenci in mornarji, ki jih je skominalo po ubegu, in napolgotove gospodske četrti, iz katerih so rastle

[7] V letih 1840—1860 so take ladje posredovale trgovino med Severno Ameriko in Evropo.

so morebiti še do danes prejeli rešitev, da nas takoj obveste, ker hočemo napraviti revizijo vseh naših vlog in potem prizadete obvestiti. Vsa pisma pošiljajte na novi naslov: Društvo drž. cestarjev SHS, pisarna v Ljubljani, Stari trg 2-I.

Viničarji.

Sv. Miklavž pri Ormožu. Tukaj se vrši v nedeljo, dne 3. maja, po rani sv. maši shod viničarjev in kmetskih delavcev v Društvenem domu. Vabljeni tovariši od blizu in daleč. — Popoldne po večernicah pa uprizori Krekova mladina Sv. Miklavž igro »Veriga«. Vabljeni vsi tovariši in prijatelji.

Odborniki J. S. Z. in kraj. organizacij D. Z. izvedite točno 1. maja naročilo v zadnji okrožnici glede agitacije za nove člane in naročnike »Pravice« in »Socialne misli!«

Delavska zveza.

Trbovlje. Okrajna delavska zveza je zvišala članarino na pet dinarjev letno. Pozivljemo člane, da članarino čimprej poravnajo, posebno one, ki dolgujejo še za leto 1924. Prosi se člane, da se zavedajo svojih dolžnosti napram lastni organizaciji. Odbor.

Okrajna delavska zveza Sv. Miklavž pri Ormožu priredi skupno s skupinami Strokovne zveze viničarjev in kmetskih delavcev Sv. Miklavž, Svetinje in Sv. Bolfenk, velik sestanek na prvo majsko nedeljo, to je dne 3. maja pri Sv. Miklavžu. Rana služba božja ob 6. bo za vse žive in umrle člane naših viničarskih organizacij. Po službi božji je sestanek vseh članov imenovanih skupin. Kot govornik pride tov. France Žužek iz Ljubljane. Ko bomo praznovali praznik dela namesto 1. maja, kot naši drugi delavski tovariši širom zemlje, na prvo majniško nedeljo, bo s tem omogočen prihod vsakega člana, kateri se količkaj zaveda pomena in moči delavske organizacije, katera edina je možna priboriti delavnemu ljudstvu izgubljene pravice. Zato pridite vsi viničarji, bajtarji in mali obrtniki, da bomo skupno manifestirali za čast in pravico dela. — Odbor.

Dva vzgleda.

Rusko delovno ljudstvo je bilo do zadnje krvave ruske boljševiške revolucije predmet suženjstva in izkoriščanja absolutističnega carskega režima, pod katerim so imeli vso moč in bogastvo v rokah knezi in drugi nižji plemiči in bogataši, ki so mnogokrat razpolagali tudi z usodo in življenjem posameznikov svojega podložnega ruskega naroda. Brez vsakih pravic in zaščite je bilo to ljudstvo, ki je stoletja v masah hodilo svojo križevo pot, za najmanjše prestopke kaznovano s pregnanstvom v Sibirijo, kjer so v verige vklenjeni umirali in pod težkimi udarci bičev vzdihovali v prisilnem delu, sinovi največje evropske države. Gorje mu, kdor si je upal dvigniti glas proti nasilju in krivici tlačanov. Rusko ljudstvo je obdelovalo rodovitna polja za druge, kakor nemi stroji so kopali rudarji črno zlato pod zemljo dan in noč, dokler ni postalo njih izsušeno telo hrana hijenam; trdo so delali bledi tovarniški delavci in lačni z ognjem sesali iz rude drago kovino, da je bogastvo bogatih naraščalo v ogromne svote, katerih so se držali žulji človeških strojev in žene, ki so stroje rodile in dojile, so kot sužnje umirale lačne.

Strašno je bilo tudi duševno suženjstvo. Zatirala se je vsaka izobrazba naroda, ki se ni smel zbirati na shode in sestanke, da se organizira, in ni se smelo govoriti o enakih pravicah kakor dolžnostih, niti ne o zlati svobodi. Ruska cerkev in duhovnik sta bila vklenjena v režim, ker vrhovni glavar cerkve je bil car. Vse to nasilje in strašno suženjstvo ter zatiranje telesne in duševne svobode pa se je držalo trajno in trdno »z močno roko« vlade, ki se je opirala v vseh slučajih na strogo disciplinirano armado.

Misel, da tlačeni narod kdaj stare to silo in se reši okov, v katere so bila vklenjena njih telesa in duše, bi bila takrat blaznost, — a danes — ruski narod je vstal.

Vstal je ruski narod in to vstajenje je bilo strašno za bogataše, oblastnike in inteligenco. Ker narod ni bil izobražen, zato ni znal ceniti izobražencev, v katerih je videl svoje sovražnike in jih je klal. Ker je strašno trpel pod oblastjo, ki ga je preganjala in zatirala, zato je videl narod v njej suženjstvo in je pobijal oblastnike. Ker je delovni narod najhuje občutil bič kapitalizma ter bil popolnoma izmozgan in sestradan po bogataših in ker so mu ti prizadeli največ gorja, se je nad njimi najhuje maščeval.

Oni, ki so prej preganjali svoje brate, so bežali v pregnanstvo in močno roko carja, knezov in bogatinov je strla moč silne narodove volje, katero je rodila naravna želja po svobodi in pravici, ker ta duh — je objel tudi armado kakor narod — narod ni izbiral ideje in programov; kar je bolj prijalo človeškemu nagonu, tega se je prijel. Ko pa še narod izloči drugič iz sebe to, kar je danes slabega, ko se poda na pot duhovnega življenja in se vrne h Kristusu, bo nastopil pot k pravi sreči in svobodi.

Bolgarija preživlja težke dneve revolucije. Močna roka Cankova, ki se hoče držati z isto in še večjo silo vojaštva, s katero je vrgel voditelja večine naroda Stambolijskega, danes triumfira v znamenju krvi in smrti nad nesrečnim narodom, ki si želi svobode, pravic in človeškega življenja v svoji državi. Vlada se poslužuje najhujših sredstev in sile, da zatre v narodu vsako zavest njegove moči in željo, po svobodi mišljenja in gospodarskega socialnega življenja kakor ga hoče večina naroda, ki tvori državo. Ker pa to ne ugaja nekaterim, ki se boje za svojo oblast in žep, zato hočejo s silo držati narod k tlom in kličejo sinove istega naroda pod orožje v boj proti lastnim bratom. Močna roka in sila protiljudskega režima je oprta na moč, ki je last naroda. Divja meščanska vojna. Klic po svobodi je vedno močnejši. Režim kolje narodu sinove. Ali ni škoda življenj? Ali ne bo ta kri nad ubijalci strašno maščevana? Kdo bo zmagal v Bolgariji? V Rusiji je narod strl še hujšo silo!

V Jugoslaviji prepoveduje vlada »močne roke« proslavo delavskega praznika 1. maja 1925 in upravičuje svojo prepoved z nevarnostjo komunizma, kakor da bi bilo vse delavstvo pri nas komunistično in, da bi njih organizacije in stranka ne bile razpuščene. Kakor da bi ne imeli »Obznane«, kakor da ne bi imeli v vsakem manjšem kraju dobrega orožništva in v mestih na vsakem oglu stražnika in polne kasarne vojaštva, strogo discipliniranega, pripravljenega na vse.

Mi vidimo v tem, da prepoveduje vlada delavcem zborovanja, veliko bojazen režimovcev, da bi delavstvo na glas povedalo javnosti, da je sito krivic in trpljenja, da hoče v tej državi za svoje delo tudi pravic.

»Močna roka« se boji, da se pokažejo mase raztrganega ljudstva s svojim številom, noče videti bledih obrazov delavcev in sključenih mater, katerim jetični otroci umirajo v naročju. Režimovci se zavedajo, da hrepeni naš delovni narod po boljšem življenju v tej državi, v kateri hoče poštenost, svobodo in pravičnost za vse, ki delajo. Da pa ne pride ta ideja javno do izraza, pritiska močna roka s silo narod k tlom in s silo se hoče držati režim. Dajte narodu kruh in pravice, naj se sila zamenja s svobodo, dokler je čas, da ne bomo služili kdaj za tretji zgled!

Dopisi.

Jesenice. Delavstvo KID se je zbralo v petek, dne 24. aprila, na protestni shod proti novemu 2 odstotnemu delavskemu davku. V primerni resoluciji je delavstvo naglasilo, kako skrajno nesocialen je ta novi davek, ki tlači in odira lačno in raztrgano delavstvo. Kako si naj delavstvo na ta način presoja svoj položaj v naši državi, ko vidi, da ljudje, ki so čez noč obogateli kot vojni dobičkarji, nočejo nositi davčnih bremen, katere pa po svojih zastopnikih v parlamentu valijo na gmotno najšibkejše sloje. Ali je delavstvo res samo zato, da ga na eni strani guli njegov delodajalec, in kar bi si imel prihraniti, mu pa na drugi strani pobere država? Tovariši, žalostna resnica je to. Mi smo objekt izkoriščanja in po naših žuljih se redijo trotje, ki bi pa radi potom politike delavstvo še naprej vodili v nevednosti v žrelo zasebnih in državnih kapitalistov. Tovariši, izprevidite, da je naša moč edinole v delavski organizaciji in naša prva skrb mora biti procvit organizacije. Dokler tega ne bo, bomo še vedno in vedno samo nezavedna masa, katera ne zasluži drugega, kot da se jo izkorišča. — Tukajšnja »Orjuna« misli v kratkem razviti svoj prapor. Mi vemo, da smo si z Orjuno po svojih načelih popolnoma nasprotnega mišljenja, zato ne smemo imeti interesa občudovati njeno parado, ampak se mirno odstranimo brez vsakega izzivanja.

Velenje. V letošnji »Pravici« z dne 26. marca smo obljubili, da če se ne poboljšata dva paznika, ki sta postala zadnji čas zelo surova, posebno odkar ni več odjemalcev premoga, javno ožigosamo z namenom, da delavstvo izve, kaki so taki tiči, ko dobi eno šaržo. Pri nas imamo sedaj tri take tovariše v jami, enega pa izven jame. Dva sta nadkopača, ki opravljata službo paznika, eden pa je paznik. Vsi zelo radi slišijo, da se jih kliče z imenom paznik, čeprav nobeden ni napravil rudarske šole. Ti ljudje s Hamrom vred priganjajo ljudi k delu, kot bi gorelo. Vzrok temu je samo klečeplastvo pred višjim uradnikom, da povišajo samega sebe, deloma pa te neprestano črnijo. Za tem priganjanjem tiči še nekaj drugega, a tega ne pove noben paznik, delavec pa ima le občutno škodo. Čim več se producira iz jame, tem več je dni, ko se ne obratuje. Priganjači so pa tako srečni, da so zaposleni vse dni in ne občutijo nikake škode prisilnega praznovanja. Nasprotno, eni imajo v takih dneh še manj dela. Ta izjema trajnega zaposlenja je pa tudi pri nekaterih drugih. Zakaj trpijo pomanjkanje dela skoro vedno le eni in isti? To pač ni človekoljubno postopanje. Kadar se pa dela, pa zgleda tako, kot bi bilo radi neznosnega priganjanja vse neumno in prav nič se ne pazi na kako morebitno nesrečo, ki bi se lahko pripetila vsled nepremišljenega ravnanja z delavstvom. Ali že nimamo dovolj žalostnih dogodkov dosedaj? Ko bi se višji organi rudarske uprave res ozirali na vse pritožbe teh priganjačev, potem bi morali po večini vsi velenjski rudarji iti s trebuhom za kruhom. Edino to je dobro, da višji uradniki dobro poznajo delavstvo in delo ter se ne ozirajo na vsako ničvredno pritožbo. Zelo značilna je opozoritev organa višje rudarske uprave,

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruge Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

palače iz marmorja in zlate bronovine, so vnašale v sliko samo kričeč zlozvok. Stene katoliške katedrale sv. Patricka v Newyorku je videl Bernard popisane s psovkami na katoličane — kako, ali izpodjeda sovraštvo tudi svobodno Ameriko? Bila je pa doba procesa proti Tammany- poglavarju Tweedu[8], na dan so prišle ogromne poneverbe, uradne osebe so si bile napolnile svoje žepe z denarjem meščanov, in Grosvenov Cleveland[9] je vojeval divji boj proti krvološkemu klubu.[10] In ker se je opiral, kakor so govorli in česar tudi niso moggli zanikati razsodni možje, klub na mnogoštevilne Irce, so pozabili, da so bili ti sami ogoljufani trapi, ampak so se držali tega, da so bili katoličani, in so te preklinjali, kakor da bi ti povzročili nesrečo s Tammany-klubom. Na vogalu ulice v bowlinggreenu[11] je poslušal Bernard metodističnega pridigarja. Videl je, kako je pridigar priliko porabil in polnil metodistične kašče; v vsakem stavku se je ponavljal prezirljivi »Prat«[12] in »papežnik«. Toda na delu niso bili samo metodisti, tudi anglikanci, presbiterianci, baptisti, skratka vseh štiristo ločink je z nezaslišano enodušnostjo kazalo na papežnike kot na najhujše sovražnike ljubljene »Države«.

Naravno ni kaplan Brinkmann mislil nikdar na to, da bi ostal v Newyorku; toda v hipni grozi pred veličino te zemlje je menil, da bi ne moglo biti od škode, ako bi si nabral tu vsaj nekaj nasvetov in navodil. Toda nekega dne je moral uvideti, da so imele njujorške duhovne oblasti drugega posla, kakor da bi se pečale na veliko z nekim pustolovnim tujim kaplanom, k temu je vabil daljni zapad presilno, in tako je vstopil kratko odločen v centralni pacifiški vlak in je gledal z zadovoljstvom, kako se je potapljalo za njim milijonsko mesto. Njegov vozni listek je glasil na San Francisco; čedno ime, spominjalo je na asiškega svetnika in je ležalo predvsem tako daleč na zapadno in tako oddaljeno od Newyorka kakor le katero mesto. K temu mu ni bilo treba izbirati, obstojala je samo ta pacifiška železnica (druge so prišle na kant, predno je motika prvič udarila), in tako je računal s štiriindvajsetdnevno vožnjo, čim daljše, tem ljubše. V daljo je hrumel vlak. Travniki in polja so bežala mimo, v velikih krdelih so konji v skoku oddirjavali, ko se je bližal besneči grom; odprl se je pekel Pittsburga: globoka dolina, do vrha polna strojnega ropota in rumenega, belega, črnega gostega dima, skozi katerega ni prodrl nikdar solnčni žarek, nato so se razprostrli v daljo illinoiški pašniki za goved, zabliskal je Michigau in Chicago s svojo soparo od krvi je bilo doseženo; zopet pašniki, tu in tam pšenične širjave, potem je pa preglasil nekega dne drugačen grom ropot vlaka: brzice Mississippija so drle hrumeče pod zibajočim se železniškim mostom, kup razstresenih hiš je bil Daweuport, in dalje je rohnel vlak preko nebraške pustinje; nekega dne ni zapazil Bernard skozi celi dan nobenega drugega človeka kakor samotnega jezdeca, ki se je raz ploskega hribčka odražal od sivega obzorja. Po desetih dneh prvo večje mesto, Omaha na Missouriju, obstoječe iz samih velikih klavnic, ogromna reka se je rdečila kakor po pokolju; zopet pustinja in stepa, in nekega poldne je vstala med nebom in zemljo oblačna stena, oddaljena in bela, dokler niso postali njeni robovi jasnejši in ostrejši, in se ni izkazalo, da so videli skalnato gorovje. Stepa se je dvigala kakor ogromna gladka deska, ki so jo postavili proti zidu. Stroji so hropeli, tristo metrov je potonilo, tisoč, petnajststo — dokler ni končno pri Cheyenni reka dosegla skalnatega gorovja in ni zavozil vlak v dolgih ovinkih nad mračnoglobokimi grgrajočimi rekami, ob besnečih prepadih na prelaz Evans; potem je hrumel z zibajočimi se vozovi bliskovito nizdol, tja v puščavo Colorada; popel se je zopet s težavo na gorovje, in končno so zaostali tudi Wasatch-hribi, in oljnate vode velikega Slanega jezera so se pojavile.

(Dalje prih.)

[8] Tammany je bila teroristična, politična organizacija, slična naši Orjuni.
[9] Takratni predsednik Zedinjenih držav.
[10] Tammanyjci.
[11] Odprt prostor za igro s krogljami, slično balinanju.
[12] Prezirljivo ime za Irce in pomanjševalnica imena Patrick, ki je na Irskem zelo pogosto. (Kranjski Janez.)

ki je v ostrih besedah pokaral našega Hamra, rekoč: Vi morate prvič gledati, če je delo v nevarnosti in odrediti vse varnostne priprave, potem šele pride izvažanje in produkcija. — Toda na vse te opozoritve se naši priganjači prav malo menijo in samo priganjajo ne glede na kako možno nesrečo. Zapomnite si vi, naši priganjaški prijatelji, da ste vsi ravno taki rudarski delavci kot mi in da si boste s svojo sirovostjo nakopali samo sovraštvo, kar gotovo ne bo vam v prid.

Zagorje. Dne 1. maja ob 3. uri popoldne se vrši tukaj shod rudarjev in drugih delavcev krščanskih socialistov v proslavo 1. maja.

Trbovlje. Na enem izmed tukajšnjih obratov smo imeli večkrat priliko opažati, da se pri izplačilu neki izplačujoči uradnik včasih tako nedostojno obnaša, da mu gotovo ni v čast. Tako se dogodi, da nahruli delavca ali delavko, kakor da bi bil Bogve kaj. Ako je ta »ljubeznjivi« uradnik res nervozen, potem naj drugim prepusti to mesto. — Opazovalec.

Z. Kotnik:

Delavstvo, organiziraj se!

Danes, ko s strahom gledamo po svetu breznačelno vrvenje velike mase, ki tja v en dan kriči: »Jesti in piti, veseljačiti in uživati!« in ne gleda na splošne slabe gospodarske, nravne in telesne posledice, moramo pač z vsemi silami delati na to, da opasnost, ki nam preti, zajezimo.

Najlažje bomo zajezili ta tok pri mladini, s tem, da jo združimo v organizaciji, v Krekovi mladini.

Priznajmo, da sedanja mladina, posebno delavska, boleha, nima pravega veselja do življenja, valovi strasti jo mečejo sem in tja, kakor razburkano morje orehovo lupino.

Vsemu temu je — kakor že zgoraj povedano — odpomoči v organizaciji. Človek, posebno seveda še delavec, potrebuje za dušo prijateljstva, kakor telo jedi in pijače. In ravno prijateljstvo je to, ki vzdržuje organizacijo, je njeno bistvo, je njen obstoj. Prijateljstvo se pa sklepa v mladosti.

Organizacija vzdržuje v človeku nesebičnost, vzgaja značaj, ker zatira v njem izrodke egoizma (samovolje) in vzdržuje misel za skupnost.

Pa ravno te skupnosti v delavskih vrstah manjka — zelo manjka. Kadar bo delavstvo prepričano, da je le v slogi moč, tedaj bo lahko govorilo in — tudi zahtevalo, kar mu gre. Dokler se pa to ne zgodi, dokler se sleherni delavec ne navzame tega duha, bo še lahko nadalje tlačanil mogotcem. Ko bi bilo delavstvo tako organizirano, kot so kapitalisti, bi pač imelo drugo besedo.

Za nas naj pač veljajo besede škofa Kettlerja: »V našem času je le tisti v javnem življenju krepak, kdor nastopa združeno, kdor je organiziran. Krščanski delavci bodo veljali le toliko, kolikor bodo organizirani, jasni in edini v namenih in sredstvih.«

Pa tarnajo ljudje, da ne bo več bolje na svetu, češ: Dobri časi so nas zapustili, sedaj pridejo na nas le slabi. To da misliti! Če velja po mojem, vam povem sledeče: Dobro ne bo toliko časa, dokler se bomo klanjali denarju, pač pa le tedaj, ko se bomo klanjali delu!

Tukaj je rak-rana naših slabih časov. Tukaj je tudi oni zajedavec, ki guli in žuli maso slovenskega delovnega sloja. To je korupcija. Sedanji davek v dvanajstinah, s katerim je najbolj obremenjeno ročno delavstvo, ima svojo mater v korupciji.

Pozor! Skupni nastop, delavstvo! Če je že povsod korupcija, se mora baš delavec boriti proti njej z vestjo, zakaj čim večja je korupcija, tembolj je ravno delavec od nje tepen.

Sedaj menda uvidite, kolikega pomena je organizacija, v kateri lahko skupno nastopate za svoje pravice. Če se vpišeš v organizacijo, je postranska stvar, kako delaš, glavno je, da si v dno duše prepričan, da nam je potrebno delati: Vsak naj dela tako, kakor misli, da je najboljše. Tako boste največ dosegli. Vsak naj pa dela iz ljubezni do organizacije. Vaša organizacija naj bo zveza dela in zaupanja v končno zmago krščanskega socializma.

V organizaciji mora biti nadalje parlamentarno, demokratično življenje. Nasprotniki moramo biti takim pojavom v organizaciji, kjer se komandira. Delavci se morajo zavedati, da nimajo samo ušes, ampak tudi usta. A če naglašam, da imajo pravico govoriti pri vsem, prav tako naglašam tudi dolžnosti, katere se morajo izpolnjevati, ako hoče organizacija obstojati. Duh discipline je potreben za vse naše javno življenje, za politično in versko.

H koncu še enkrat: Če hočete kaj veljati med ljudmi in svetom in kaj pokazati, se združite vsi v organizaciji, posebno pa ti, delavska mladina, ki imaš že tudi svojo matico v Krekovi mladini! Tukaj si boš privzgojila in pridobila resno stanovsko izobrazbo, da te ne bo sram delavskega rodu, da te ne bo sram delavske matere, delavskega očeta.

Pa se čudijo, da delavstvo ne doseže uspehov. Kako vendar? Zato ne, ker ima sámo tako malo zmisla za svoje stanovske potrebe, izobrazbo, kulturo, organizacijo itd. In še zato ne, ker se skoro nič ne briga za pošteno izobrazbo svoje mladine.

Toliko je zrel vsak stan, kolikor skrbi za vzgojo naraščaja.

Tedenske vesti.

Ljubljana. Kakor vsako leto vabi tudi letos JSZ vse svoje člane in somišljenike iz mesta in okolice na dan 1. maja t. l. na Rožnik, kjer bo ob 6. uri zjutraj sv. opravilo. Na prijazni grič bo že zgodaj zjutraj vabila godba iz Viča.

V slučaju, da vlada ne prepove shodov, se vrši po sv. maši na griču delavsko zborovanje.

Izlet na Šmarno goro bo napravila šentviška orlovska srenja v nedeljo 3. maja takoj po prihodu vlakov ob 7. zjutraj. Na gori bo božja služba in tabor, popoldne pa v Tacnu javna telovadba in drugo. Dovoljena je tudi polovična vožnja na železnici. Vsakdo naj kupi celi vozni listek do Vižmarjev in ga obdrži. V Tacnu pa dobi še izkaznico, da je prireditev res posetil. Da bo proslava res polna življenja, jamči godba jeseniškega delavstva.

Samomor radi sodne obsodbe. Zakonska Simovič v Mariboru sta pri nekem prepiru razžalila neko najemnico, ki je stanovala v njuni hiši. Najemnica je vsled razžalitve tožila gospodarja. Simovič je bil obsojen na 200 Din globe in 6000 Din stroškov. To je pa moža tako razjezilo, da se je v domači drvarnici obesil.

Nesreča na morju. 21. aprila je kakor ponavadi iz Splita odplula ladja, ki prevaža ljudi do Kaštel Sučuraca. Vozile so se večinoma mlekarice, ki so se vračale iz mesta domov. Ladja je bila že stara in trhla. V kaštelanskem zalivu je ladja začela propuščati vodo in se kmalu potopila. Nesrečo je opazila neka ribiška ladja, ki ji je prihitela na pomoč in rešila 12 oseb, 6 jih je utonilo.

Nesreča na železnici. Na progi Mostar—Gruž sta se dva potnika skrila na streho, da bi se zastonj peljala. Blizu Gabele je železen most, ki je na vrhu zvezan s križasto streho. Potnika nevarnosti nista opazila in ju je železno ogrodje popolnoma zmrcvarilo.

Brodarski spor poravnan. Dne 22. aprila se je vsled posredovanja ministra za promet posrečilo poravnati spor med Zvezo rečnih brodarjev in Brodarskim sindikatom v Belgradu. Sindikat je dovolil za zvišanje plač 6 milijonov dinarjev letno in zajamčil, da sprejme v službo brodarje, ki so bili povodom 16 dnevne pasivne rezistence odpuščeni; Zveza rečnih brodarjev je pa pristala na to, da se odpravi na ladjah omejitev delovnega časa.

Stanovanjsko vprašanje v Osjeku. Osješka »Drau« poroča, da je tvrdka Piri et Pelger ponudila osješki mestni občini, da ji zgradi 100 malih stanovanjskih hiš z eno sobo in kuhinjo in z dvema sobama in kuhinjo s potrebnimi pritiklinami vred, in sicer bi veljala hiša z eno sobo 35.000, hiša z dvema sobama pa 50.000 dinarjev. Pri stvari gre za neki angleško-madžarski stavbni sistem. Hišice so podobne vilam, narejene pa so iz železa. Konštrukcija je zelo enostavna. Vnanje in notranje stene so iz pločevine, med stene pa se nasiplje kakšna masa, ki je slab prevodnik toplote. Pločevina je lakirana, da se hišico lahko znotraj in zunaj umiva. In še eno prednost imajo, da se daje namreč demontirati in prevažati, ker vsa pločevina tehta komaj 3000 kilogramov. Ogrska državna uprava je naročila že 6000 takih hišic, večinoma za železničarje. Železolivarna v Osjeku se resno poteguje za licenco za gradnjo takih hišic za celo Jugoslavijo.

Prosveta.

Študija o stanovanjskem vprašanju. Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani je izdala študijo o stanovanjskem vprašanju, ki osvetljuje, oprta na statistično gradivo, stanovanjsko krizo v Sloveniji. Knjižica se dobiva v vseh knjigarnah.

Krekova mladina.

Bratcki Združeni katolicke Mladeži na Češkem nam pošilja sledeče: Izvolite sprejeti naše pozdrave in izraze udanega prijateljstva ter zvestobe Vašemu programu. Ob tej priliki Vam želimo veliko srečo, kakor tudi obilo božjega blagoslova Vašemu delu za preporod slovenske mladine v katoliškem duhu. — Češki tovariši želijo tudi skupnih vezi v medsebojnem delu. Tudi mi želimo njihovi mladini obilo sreče in veliko uspeha. Zato naj pa Bog blagoslovi naše skupno delo!

Krekova mladina v Ljubljani. Na delavski praznik, na dan 1. maja, naj se prosto članstvo udeleži sv. maše ob 6. uri zjutraj na Rožniku. Po sveti maši prosta zabava.

Krekova mladina Sneberje—Zadobrova uprizori na dan 1. maja zvečer ob pol 8. uri delavsko igro »Žrtve«. Vabimo vse tovariše, kakor tudi prijatelje delavske mladine. — Odbor.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova je lepo uspela s svojo prireditvijo v Društvenem domu v Hrušici. Uprizorili so igro »Testament«.

Krekova mladina Zalog—Kašelj je priredila v nedeljo 26. aprila v Dev. M. Polju priljubljeno igro »Miklova Zala«, ki je izpadla nad vse lepo. Vsi igralci so rešili svoje vloge prav dobro, čeprav so nekateri šele prvič nastopili. Ne bom omenjal posameznih vlog, pač pa Vam Krekovci kličem: Na delo za povzdigo naše delavske organizacije. Nabito polna dvorana, ki ste jo imeli kljub tako slabemu vremenu, naj Vam bo pa vzpodbuda k delu. S. P.

Krekova mladina Celje. Tukajšnja podružnica praznuje majniško proslavo skupno z ostalimi našimi delavskimi organizacijami v nedeljo, dne 3. maja. Dolžnost vsakega člana je, da se proslavi pridruži. — Odbor.

Nova podružnica Krekove mladine se je ustanovila pri Sv. Miklavžu pri Ormožu. Ustanovni občni zbor je potekel nad vse lepo, kar poročamo natančneje v prihodnji številki. Pristopilo je tudi veliko število članov in članic.

Krekova mladina Sv. Miklavž pri Ormožu. Dramatični odsek tukajšnje Krekove mladine uprizori ob priliki majniške proslave v nedeljo, dne 3. majnika, po večernicah v Društvenem domu priljubljeno narodno igro »Veriga«. Vabimo naše zavedno delavstvo in vse prijatelje. — Odbor.

Razno.

Koliko zdravnikov je v naši državi? Leta 1921. je bilo v naši državi 1634 zdravnikov, kar pomeni, da pride na 7649 prebivalcev en zdravnik. Posamezne pokrajine so imele sledeče število zdravnikov: Slovenija 264, to je eden na 3924 prebivalcev; Vojvodina 376 ali eden na 4255 prebivalcev; Dalmacija 79 ali eden na 4607 preb., Hrvatska in Slavonija 446 ali eden na 5020, Bosna in Hercegovina 157 ali eden na 12.100; Srbija 300 ali eden na 15.333 in Črna gora 12 ali 1 na 33.333 prebivalcev.

Koliko je poslancev in ministrov? Avstrija ima 165 poslancev in 9 ministrov, Češka 292 poslancev, 18 ministrov, Ogrska 245 poslancev, 10 ministrov, Poljska 444 poslancev, 12 ministrov, Jugoslavija 315 poslancev, 18 ministrov, Romunija 345 poslancev in 14 ministrov in Italija 535 poslancev in 11 ministrov. Poleg poslancev in ministrov ima Avstrija 50 zveznih svetovalcev, Češka 146 senatorjev, Poljska 111 senatorjev in tri državne podtajnike, Romunija 195 senatorjev in Italija 377 senatorjev.

Kače v Indiji. Lani so usmrtile živali v Indiji 19.000 oseb. Večino žrtev imajo na vesti kače v skupnem številu 17.120, od ostalih so jih raztrgali polovico tigri, zlasti gonjače na lovu.

Delniške družbe. V Romuniji imajo 2878 delniških družb s kapitalom 23.400 milijonov lejev in rezervami 2300 milijonov lejev. Od tega odpade na 971 bank 5200 milijonov lejev in na 152 petrolejskih družb 8766 milijonov lejev. — Koncem leta 1923 sta bili v Bolgariji 502 delniški družbi z vplačanim kapitalom 1772 milijonov levov. Koncem leta 1924 je število delniških družb v Bolgariji naraslo na 524 z vplačanim delniškim kapitalom 2083 milijonov levov.

Listnica upravništva.

Naročniki, kateri še niso obnovili naročnino po koncem marca priloženih položnicah, naj to nemudoma store. Ako kdo položnice ni prejel, naj nam to sporoči, da mu jo dopošljemo. **List ustavimo 14. maja brez izjeme vsem onim, ki do tačas ne bodo obnovili naročnine.** List je navezan — kar smo že opetovano povdarjali — izključno le na naročnino ter ga zato ne moremo nikomur zastonj pošiljati. Plačuje se pa kot pri vseh listih, naročnina tudi pri nas naprej.

PREKLIC.

Preklicujem besede, ki sem jih izustil po zadnji javni seji občinskega odbora občine Dev. Marije v Polju v navzočnosti več ljudi v šoli, da je župan Franc Kukavica iztrgal dva lista iz neke občinske knjige; besede obžalujem, ker v tem oziru o županu prav nič slabega ne vem.

Devica Marija v Polju, 22. aprila 1925.
A. D.

Žika!

Poskusiti je treba potem, je odločitev lahka. Odločili se boste za **ŽIKO,** ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

Izdaja konzorcij. Tisk »Jugoslovanske tiskarne« v Ljubljani. Odgovorni urednik Dr. Andrej Gosar.